

Stručni rad

**PRIMJER DOBRE PRAKSE:
POZITIVNI ODNOSI U RAZREDU**

Tihana Bezdrob
Osnovna škola Gorišnica

Sažetak

Kao razrednica se često pitam kako poboljšati klimu u razredu i kako promovirati pozitivne odnose među učenicima. S njima, stoga, igram razne društvene igre, imam razredne sastanke na kojima razmišljamo kako bi svi zajedno stvarali klimu u razredu. U šestom razredu preuzimam novi razred i na početku školske godine kao razrednica provodim kulturni dan na temu pozitivnih odnosa u razredu. Pet školskih sati posvećujem razvijanju pozitivnih odnosa kroz razne radionice i društvene igre. Učenici aktivno sudjeluju u radionicama, sudjeluju u razgovoru i izražavaju svoja mišljenja.

Ključne riječi: međusobni odnosi, razred, razredna klima, kulturni dan, radionice

1. Uvod

Učenici od 6. do 9. razreda u školi u prosjeku provode 6 sati dnevno. Tijekom tog vremena nalaze se u raznim situacijama. Imaju nastavu, provode vrijeme na odmorima, bave se sportom, ručaju, ... Najviše vremena provode na nastavi, gdje od predmeta do predmeta prevladavaju različite metode podučavanja. U posljednje vrijeme u obrazovanju je puno suradničkog učenja ili grupnog rada. Učenici su tako prisiljeni raditi s onima s kojima se dobro slažu i s onima s kojima su često u sukobu. Za vrijeme odmora se često druže s onima koji su im bliski. Međutim, to često ne mogu izabrati tijekom nastave. Stoga je vrlo važno kakvi su odnosi u razredu. Vrlo je važno da razrednik pazi na klimu i odnose u razredu. Tako može reagirati rano i primjereno. Često je dovoljan razgovor između učenika. Ponekad se, međutim, neki problemi vuku godinama, a ako se ne riješe uspješno, odnosi u razredu će se pogoršati. Kada preuzmemo razred u šestom razredu saznajemo kakvi su odnosi unutar razreda, kako učenici djeluju kao grupa, koji se pojedinci ističu i kako se osjećaju učenici u razredu. Na razrednim satovima igramo različite društvene igre. Potičemo suradnju i uvažavanje različitih mišljenja. Učenici smatraju da imaju različita očekivanja i da se razlikuju jedni od drugih. Želimo ih naučiti da dopuštaju i prihvaćaju mišljenja koja su različita od njihovih. Zato provodimo kulturni dan na temu međusobnih odnosa i pet školskih sati posvećujemo raznim radionicama na temu pozitivnih odnosa u razredu. Vrlo je važna refleksija u kojoj sudjeluju i učenici koji iznose svoja mišljenja i daju prijedloge za daljnji rad.

2. Kulturni dan

Kulturni dan svaki razrednik organizira na svoj način. Razrednik vodi radionice za koje smatra da bi ih bilo dobro provesti. Aktivnosti koje provodi izabire sam. Cilj kulturnog dana je graditi pozitivne odnose i razgovarati o tome. Također angažiramo i učenike da sami razmisle što bi mogli raditi taj dan.

Učitelji provode različite aktivnosti:

- mali i veliki prijatelji,
- radionice na temu odnosa,
- razne kreativne radionice (umjetničke, glazbene, plesne radionice),
- razne igre (društvene igre),
- sportske igre,
- stvaranje kazališne predstave,
- karaoke,
- razne sportske aktivnosti,
- igre na snijegu / izlet,
- pečenje / kuhanje,
- kviz,
- aktivnosti po izboru učenika, ...

2.1. Prvi sat

Prvi školski sat započeli smo s dvije kratke radionice. Prva radionica nosi naziv Pahulje. Nalazi se u priručniku Pozitivna disciplina Janija Prgiča (materijal za polaznike stručnog usavršavanja Pozitivna disciplina). Svrha radionice je utvrditi koliko različitih pogleda imamo na iste stvari. Učenicima sam podijelila A5 listove papira u boji. Rekla sam im da se "sakriju" u jedan kut učionice kako nitko u razredu ne bi vidio što radi prijatelj iz razreda. Tada sam im rekla da dobro slušaju upute i rade što čuju i prije svega da ne postavljaju nikakva pitanja. Učenici su izradili pahuljicu prema uputama.

Upute:

- Uzmite komad papira.
- Presavijte ga na pola.
- Otkinite gornji desni kut.
- Ponovno presavijte papir na pola.
- Otkinite donji desni kut.
- Ponovno presavijte list papira.
- Otkinite gornji desni kut.
- Raširite list papira.

Zatim smo magnetima pričvrstili pahulje na ploču i razgovarali o radionici. Pitala sam ih jesu li slijedili upute. Kada su saznali da jesu, zapitali smo se zašto onda imamo toliko različitih pahulja. Kroz razgovor su shvatili da svatko od njih misli drugačije i da su sve pahulje točne. Shvatili su da ne bismo trebali dijeliti ljude na dobre ili loše ako rade drugačije od njih. Zatim su se podijelili u grupe od po 4 učenika. Ponudila sam ih bombonima. Podijeljeni su u grupe prema bojama papira od bombona. Napisali su svoj akrostih (radionica iz priručnika Pozitivna disciplina). Napisali su svoje ime ili prezime i svakom slovu dodali pozitivne izraze ili riječi koje opisuju pojedinog učenika. Zatim smo njima ukrasili učionicu.

2.2. Drugi sat

Za uvod smo izveli igru Na dvije strane iste linije (radionica iz priručnika Pozitivna disciplina). Svrha ove igre je upoznati učenike sa sličnostima i razlikama među ljudima. Razvukla sam uže preko učionice i time označila crtu, a učenici su stali na njega. Tada sam im pročitala određene osobine. Učenici koji su imali neku osobinu zakoračili su desno od crte, a učenici koji je nisu imali lijevo od crte. Učenici su prešli na određenu stranu reda, gledajući tko je još na istoj strani. Na kraju su iznijeli svoje mišljenje i saznali s kime imaju nešto zajedničko i s kime su se često našli na istoj/drugoj strani crte. Na temelju toga su otkrili po čemu se razlikuju i kako se razumiju. Učenici su ponovno podijeljeni u grupe od po 4 osobe u radionici pod nazivom Poplava. Cilj iste je izraziti i argumentirati svoje stajalište, a istovremeno slušati druge i naučiti se surađivati. Učenicima sam podijelila papire i objasnila da na kraju moraju pronaći zajedničko rješenje. Učenike sam upoznala sa situacijom u kojoj su se našli. Zbog višednevne kiše rijeka koja teče u blizini njihove kuće opasno je narasla. Na radiju su čuli poruku da se moraju odmah iseliti. Imali su samo nekoliko minuta. Nekoliko susjednih kuća već je poplavljeno, a rijeka je još uvijek rasla. Međutim, u tih nekoliko minuta koliko im je preostalo još su imali vremena spasiti barem ono bitno.

Što ćeš ponijeti sa sobom?

- školsku torbu,
- osobni dokument,
- malo hrane za pse,
- kuhinjsko posuđe,
- ušteđevinu,
- omiljene knjige,
- vrijednu sliku,
- što više odjeće,
- foto album,
- rukopis knjige koju je napisao jedan od vas i
- toaletne potrepštine.

Najprije je svaki član grupe morao izabrati četiri stvari s popisa i odrediti redoslijed (od 1 do 4). Nakon toga su se svi članovi grupe morali međusobno uskladiti kako bi na kraju dobili iste artikle i isti red. Učenici su uglavnom bez problema pronašli i označili što bi sami uzeli sa sobom. Sudjelovati u grupi bilo je puno teže, pogotovo ako su imali potpuno različite odgovore. Morali su pregovarati i objasniti zašto su mislili da trebaju ponijeti sa sobom neki predmet. Učenici su na kraju iznosili svoja mišljenja i razmišljali o tome koja je svrha ovog zadatka, što im igra govori o njima samima, a što o drugima.

2.3. Treći sat

Sastavili smo nove grupe od po 4 osobe. Izrezala sam četiri različite fotografije na četiri dijela. Dobila sam 16 različitih komada. Svaki je učenik izvukao po jedan komad i prošetao razredom. Kada su složili fotografije, dobili smo grupe. Materijal (jedno jaje, plastična čaša, balon, tri lista papira, škare, selotejp) sam pripremila u kabinetu. Učenicima sam razdijelila samo šalove, a onda sam ih zamolila da u grupi sami odluče tko će glumiti slijepca (tu ulogu su dobila dva učenika), tko će biti bez ruku, a tko nijem. Poslije toga sam u kabinet pozvala učenike koji su odlučili da će igrati ulogu u kojoj će morati šutjeti. U međuvremenu su slijepi povezivali oči, a učenici bez ruku vezali su ruke na leđima. Šutljivi učenici pokrili su usta maramom, a neki su ih i zalijepili selotejpom. Podijelila sam im materijal i objasnila pravila. Svaki je svojoj grupi odnio jaje, papir, škare, balon, plastičnu čašu i selotejp. Rekla sam im da moraju napraviti gnijezdo za jaje. Samo oni su znali što će grupa napraviti i oni su davali upute svojoj grupi, ostali su radili. Nijemi učenik koji je znao upute nije mogao govoriti. Stoga je samo rukama pokazao što drugi moraju raditi. Govorio je onaj koji je imao vezane ruke. Gnijezdo za jaje su napravili slijepi učenici. Igra je bila jako zabavna, učenici su se puno smijali. Nakon nekog vremena nastali su zanimljivi proizvodi. Cilj igre je bio napraviti takvo gnijezdo da se jaje ne razbije kada ga bacim na zemlju s visine od jednog metra. Čekali smo neko vrijeme kako bi provjerili hoće li jaje "preživjeti". Prvo sam učenicima dala priliku da izraze svoje mišljenje o tome kako su se osjećali tijekom igre i što je sve bilo potrebno da zajedno naprave gnijezdo za jaje.

2.4. Četvrti sat

Ponovno smo okupili grupe od po četiri učenika. Od klupka vune sam izrezala istu dužinu špage (po sredini sam povezala dvije). Stisnula sam sve špage u sredini u šaku. Učenici su uhvatili 16 krajeva i svaki je držao svoju špagu. Otvorila sam šaku i dobili smo 4 grupe. Izveli smo radionicu Rezultat komunikacije je u odgovoru koji dobivam (radionica iz priručnika Pozitivna disciplina). Za radionicu nam je bio potreban samo ljepljivi papir na kojeg smo mogli pisati. Svrha radionice je da učenici promatraju reakcije svojih prijatelja iz razreda. Naime, svakom učeniku stavila sam natpis na čelo koji izražava određeno stanje, emociju ili osobinu koju bi pojedinac trebao imati (npr. loše raspoloženje, ljutit, prijateljski raspoložen, vođa, tužan, zabrinut, lažljiv, dosadan, važan). Nitko nije mogao vidjeti njegov natpis, ali je mogao vidjeti natpise ostalih u grupi. Zatim su sjeli u krug. Rekla sam im da idu na vikend putovanje. Morali su se dogovoriti kamo idu i što će učiniti. Grupa je prema pojedincu morala postupati prema njegovom natpisu na čelu, ali nisu smjeli izdati jedni druge i reći što je napisano na čelu. Učenici su morali pregovarati 15 minuta. Prije svega su se jako zabavili, nekima je bilo i neugodno. Drugi su brzo shvatili kakvu ulogu imaju pa su se i oni tome prilagodili i svjesno je igrali. Postigli su dogovor i predstavili ga. Na kraju su pogodili što je napisano na njihovom čelu.

Iznijeli su i mišljenja o tome kako sami izražavaju sudove prema drugima i kako se ponašaju prema nekima.

2.5. Peti sat

Početak sata prvo smo provjerili gnijezdo za jaje. To je bio najuzbudljiviji događaj čitavog dana, a ujedno i vrhunac. Učenici su željno iščekivali što će se dogoditi s njihovim jajetom. Nažalost, sva jaja su se razbila. Međutim, učenici su ipak uspjeli izraziti svoje osjećaje i razočarenja. Dan smo završili uz razmišljanje. Učenici su iznijeli svoja razmišljanja o danu kulture i osvrnuli se na ono što su toga dana naučili, a na kraju su uz glazbu razmišljali o tome kakvi žele biti za godinu dana (zadnja igra toga dana). To smo izveli u školskoj knjižnici, gdje ima puno prostora, uz nježnu instrumentalnu glazbu u pozadini. Učenicima sam pročitala sljedeći tekst: „Sjedni udobno, zatvori oči. Pokušaj razbistriti svoj um. Ne misli na računala, telefone, igrice, školu, prijatelje, obitelj, ... Smiri se, diši polako i duboko. Zamisli da si negdje vani, polako hodaj prašnjavim makadamom, nikuda ti se ne žuri. Izdaleka vidiš da ti netko dolazi u susret. Isprva ga ne prepoznaješ. Tada ti se čini da ti je nekako poznat. Sve bliže i bliže je ... Odjednom shvatiš tko je to. To si ti. Ali ne ti, kakav si danas, nego ti, kakav bi htio biti za godinu dana. Zamisli. Što si učinio sa svojim životom u protekloj godini? Kako se osjećaš iznutra? Kako izgledaš? Koje kvalitete posjeduješ? (Zapamti, ti si takav kakav želiš biti za godinu dana.) Sada to možeš vidjeti izbliza. Ljubazan je i smiješi ti se. Shvaćaš da je stvarno. Shvaćaš da je na tebi da ga oblikuješ. Sada se polako možeš vratiti u stvarnost i polako otvoriti oči.” Posljednjom igrom učenici su se smirili. Trebalo im je neko vrijeme kako bi počeli izražavati svoje misli. Jedni su govorili što su vidjeli na sebi i kako su izgledali, drugi su bili suzdržani. Pitala sam ih vjeruju li da će u budućnosti uspjeti postići ono što su vidjeli o sebi.

3. Zaključak

Kulturni dan na temu međusobnih odnosa traje pet školskih sati. Taj dan izvodimo razne radionice na temu pozitivnih odnosa u razredu. Vrlo je važna refleksija u kojoj sudjeluju i učenici koji iznose svoja mišljenja te daju prijedloge za daljnji rad. Učenici uživaju u samim radionicama. Taj dan je dobar početak za nastavak sličnih radionica tijekom cijele školske godine na razrednim satovima. Učenici se otvaraju i počinju pričati o svojim osjećajima u razredu. Probleme poslije rješavamo puno brže. Učenici razumiju da moraju samo tražiti rješenja za pozitivne odnose u razredu i dobru razrednu klimu.

4. Literatura

- [1.]Prgić, J. Pozitivna disciplina (materijal za polaznike stručnog usavršavanja Pozitivna disciplina).